

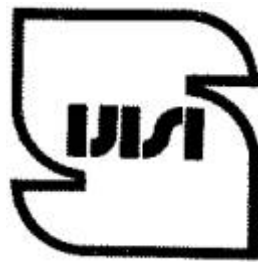

جمهوری اسلامی ایران

موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران

شماره استاندارد ایران

1163

ویژگیهای خاک نسوز جهت ساخت آجر نسوز

چاپ اول

موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران
موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران تنها سازمانی
است در ایران که بر طبق قانون میتواند استاندارد رسمی
فرآوردهها را تعیین و تدوین و اجرای آنها را با کسب
موافقت شورای عالی استاندارد اجباری اعلام نماید. وظایف
و هدفهای موسسه عبارتست از:
(تعیین، تدوین و نشر استانداردهای ملی - انجام تحقیقات
بمنظور تدوین استاندارد بالا بردن کیفیت کالاهای داخلی،
کمک به بهبود روشهای تولید و افزایش کارایی صنایع در

جهت خودكفائي کشور - ترويج استانداردهاي ملي - نظارت بر اجراي استانداردهاي اجباري - کنترل کيفي کالاهاي صادراتي مشمول استاندارد اجباري و جلوگیری از صدور کالاهاي نامرغوب بمنظور فراهم نمودن امکانات رقابت با کالاهاي مشابه خارجي و حفظ بازارهاي بين المللي کنترل کيفي کالاهاي وارداتي مشمول استاندارد اجباري بمنظور حمايت از مصرف کنندگان و توليدکنندگان داخلي و جلوگیری از ورود کالاهاي نامرغوب خارجي راهنمائي علمي و فني توليدکنندگان، توزيع کنندگان و مصرف کنندگان - مطالعه و تحقيق درباره روشهاي توليد، نگهداري، بسته بندي و ترابري کالاهاي مختلف - ترويج سيستم متریک و کالبراسيون وسايل سنجش - آزمايش و تطبيق نمونه کالاهای با استانداردهاي مربوط، اعلام مشخصات و اظهارنظر مقايسه اي و صدور گواهينامه هاي لازم).
 موسسه استاندارد از اعضاء سازمان بين المللي استاندارد ميپاشد و لذا در اجراي وظائف خود هم از آخرين پيشرفتهاي علمي و فني و صنعتي جهان استفاده مينمايد و هم شرايط کلي و نيازمنديهاي خاص کشور را مورد توجه قرار ميدهد.
 اجراي استانداردهاي ملي ايران بِنفع تمام مردم و اقتصاد کشور است و باعث افزايش صادرات و فروش داخلي و تأمين ايمني و بهداشت مصرف کنندگان و صرفه جوئي در وقت و هزينهها و در نتيجه موجب افزايش درآمد ملي و رفاه عمومي و کاهش قيمتها ميشود.

کمیسیون استاندارد

ویژگیهای خاک نسوز جهت ساخت آجر نسوز

رئیس

ابراهیم نهوراي - مهندس شيمي
 نصرتاله دانشکده علم و صنعت

اعضاء

حشمتي - حسين مهندس مکانیک
 کاوياني - بدري ليسانس
 کارخانه آجر بانگ رهنی اداره کل معادن وزارت

فهرست مطالب

استاندارد ویژگیهای خاک نسوز برای ساخت آجر نسوز

هدف

دامنه کاربرد

تعاریف

طبقه بندی

بسمه تعالی

پیشگفتار

استاندارد ویژگیهای خاک نسوز جهت ساخت آجر نسوز که بوسیله کمیسیون فنی استاندارد ویژگیهای خاک نسوز جهت ساخت آجر نسوز زیر نظر کمیته ملی ساختمان و تحت نظارت شورای عالی استاندارد در مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران تهیه و تدوین گردیده است به استناد ماده یک ((قانون مواد الحاقی به قانون تأسیس مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران مصوب 24 آذر 1349)) بعنوان استاندارد رسمی ایران منتشر میگردد .

برای حفظ همگامی و هماهنگی با پیشرفتهای ملی و جهانی صنایع و علوم استانداردهای ایران در مواقع لزوم و یا در فواصل معین مورد تجدید نظر قرار خواهند گرفت و هر گونه پیشنهادی که برای اصلاح یا تکمیل این استانداردها برسد در هنگام تجدید نظر در کمیسیون فنی مربوط مورد توجه واقع خواهد شد .

بنابراین برای مراجعه به استانداردهای ایران باید همواره از آخرین چاپ و تجدید نظر آنها استفاده نمود . در تهیه این استاندارد سعی بر آن بوده است که با توجه به نیازمندیهای خاص ایران حتی المقدور میان روشهای

معمول در این کشور و استاندارد و روشهای متداول در کشورهای دیگر هماهنگی و همگامی ایجاد شود . بنابراین با بررسی امکانات و مهارتهای موجود و اجرای آزمایشهای لازم استاندارد حاضر تهیه گردید .

استاندارد ویژگیهای خاک نسوز برای ساخت

آجر نسوز

1 - هدف

هدف از این استاندارد تعیین ویژگیهایی جهت خاک هائی است که برای ساختن انواع آجر نسوز مورد استفاده قرار میگیرد .

2 - دامنه کاربرد

با توجه بمصارف متعددی که در مورد آجرهای نسوز مشاهده میشود ، معمولاً آجر نسوز طبق سفارش مصرف کننده از نظر جنس و اندازه ساخته میشود . با وجود این از ویژگیهای این استاندارد میتوان در طبقه بندی خاکها و محصولات نسوز برای مصارف مختلف صنعتی استفاده نمود .

3 - تعاریف

1-4- خاک نسوز

خاک نسوز به خاکهایی گفته میشود که نقطه ذوب آنها از 1350 درجه سانتیگراد بالاتر بوده و ضریب انبساط و انقباض حرارتی آنها بعد از پخت از $10^{-6} * 17$ درصد تجاوز نکند .

2-3- ملات نسوز

ملات نسوز به مخلوطی از خاک نسوز و آب گفته میشود که دارای پلاستیسیته کافی جهت اتصال آجرهای نسوز با هم میباشد و از نظر خواص شیمیایی و حرارتی شباهت زیادی باید بین ملات و آجر نسوز وجود داشته باشد .

3-3- آجر نسوز

به آجرهایی گفته میشود که از پختن خاک نسوز بدست آمده و برای لایه بندی داخلی کورههای مختلف صنعتی مورد استفاده قرار میگیرد .

4 - طبقه بندی

4-1- طبقه بندی خاکها
 لیست مواد نسوز بطور کلی بقرار زیر است , در این
 لیست نام صنعتی و فرمول و نقطه ذوب هر کدام بترتیب
 تعیین میشود .

نقطه ذوب	فرمول	نام	نام	شماره ردیفی
171.°C	SiO ₂	Cristobalite	کریستوبالیت	1-1-1
205.°C	Al ₂ O ₃	Corundum	کروندوم	2-1-1
280.°C	HgO	Periclase	پریکلاز (اکسید منیزیم)	3-1-1
257.°C	CaO	Lime	آهک	4-1-1
181.°C	3Al ₂ O ₃ .2SiO ₂	Mullite	مولیت	5-1-1
181.°C	Mg ₂ SiO ₄	Forsterite	فورستریت	6-1-1
212.°C	MgAl ₂ O ₄	Spinel	اسپینل	7-1-1
218.°C	Fe-Cr ₂ O ₄	Chromite	کرومیت	8-1-1
110.°C	SiC	Carborundum	کاربوراندوم	9-1-1
280.°C	C	Grophite	گرافیت	10-1-1
280.°C	Zr SiO ₄	Zircon	زیرکن	11-1-1
272.°C	ZrO ₂	Zirconia	زیرکسیا	12-1-1
262.°C	BeO	Beryllia	بریلیا	13-1-1
202.°C	ThO ₂	Thoria	توریا	14-1-1

1-1- طبقه بندی آجر نسوز

طبقه بندی آجر نسوز مطابق با استاندارد شماره 1028 ایران (طبقه بندی آجر نسوز) میباشد .

ISLAMIC REPUBLIC OF IRAN

Institute of Standards and Industrial Research of Iran

ISIRI NUMBER

1163

